

جامعه شناسی

پایه نهم

نام دبیر: مریم یابنده چرامی
استان فارس - شهرستان مرودشت

Lm.yabandeh@hotmail.com

جهان دو قطبی

در چه صورت جهان غرب ، با چالش های پنهان جدید مواجه نمی شد ؟

اگر جهان غرب پس از حل چالش های پیشین ، پاسخگوی **نیاز های دنیوی و معنوی** آدمیان بود با چالش های پنهان جدید روبه رو نمی شد .

اشکال مختلف چالش های جدید عبارتند از:

درون فرهنگی و بین فرهنگی

ذاتی و عارضی

معرفتی و علمی

معنوی و دینی

اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و

فرهنگی
منطقه ای و فرآ منطقه ای

مقطعی و مستمر

خرد و کلان

◆ چالش های جدید در بسیاری از موارد چندین صورت دارند یعنی اینکه برخی از آن ها در عین حال که اقتصادی یا اجتماعی هستند ، می توانند خرد یا کلان ، مقطعی یا مستمر نیز باشند .
آهالی فکر و غنا نمونه کدام یک از صورت های نام برده می باشد ؟
اقتصادی ، مستمر ، ذاتی و ...

لیبرالسم قرن **هجدهم** و **نوزدهم** را لیبرالسم متقدم می نامند
این لیبرالسم رویکردی **فردی** و **اقتصادی** داشت .

پیامدهای شکل گیری لیبرالسم متقدم عبارت اند از:

نظام اروپای رفاهی و ارزش های اجتماعی مربوط به آن در هم ریخت .

کشاورزان را از پردگی رها کرد و به آنها اجازه داده شد تا مهاجرت کنند و درباره شیوه زندگی خود تصمیم بگیرند.

موانع ارزشی و هنجارهای پیشین مانند خرید قابل فروش بودن زمین را از پیش پای صاحبان ثروت برداشت .

کشاورزان را به صورت کارگرانی در آورد که سرمایه وجود خود را در معرض خرید صاحبان ثروت و صنعت قرار می دادند.

سرمایه دلران آزادانه به استثمار و بهره کشی از پرندگان جدیدی که به ظاهر از قید و بندهای گذشته رها شده بودند ، پرداختند.

نظریه پیدایش لیبرال معتقد بودند که:

آزادی فعالیت صاحبان سرمایه ضامن پیشرفت جامعه است .

مخالف هر نوع مداخله دولت بودند .

کمک به مستعبدان را پرهوده می دانستند .

وضعیت توانخانه ها در انگلستان ، پیدشکام انقلاب صنعتی به گونه ای بود که مستعبدان مرگ را به زندگی ترجیح می دادند .

هدف چارلز دیکنز از نوشتن رمان الیزابت

به سخره گرفتن توانگاه ها و فیلسوفانی که الهام بخش و مدافع آن ها بودند.

او معتقد است :

- 1- اگر کسی از والدینش قدرت و ثروت دریافت نکند و جامعه نیز خواهان کار او نباشد ، هیچ گونه حتی برای دریافت مواد غذایی و شکایت از مقام و موقعیت خود ندارد.
- 2- در طبیعت جایی برای چنین کسی وجود ندارد ، طبیعت حکم به رفتن او می دهد و خود نیز این حکم را اجرا می کند.

ریکارو اقتصاددان کلاسیک مخالف دخالت دولت در اقتصاد و افزایش دستمزد کارگران

بود .

او معتقد است :

- 1- افزایش دستمزد کارگران موجب افزایش رفاه آنان شده و همین امر موجب بالاتر رفتن تولید نسل آنها و پیدایش مشکلات بعدی می شود .
  - 2- اگر حکومتگران بکنارند :
    - سرمایه پرسود ترین راه خود را دنبال کند .
    - کالاها قیمت مناسب خود را داشته باشند .
    - استعداد و تلاش به پاداش طبیعی خود برسد .
    - پاداش و حمایت مجازات طبیعی خود را ببینند .
- بهر وقت کشور به بهترین وجه تامین خواهد شد .

یخوانیم و بدانیم

انگلیسی دولتمردان تا همد موجب اقتصادی لیبرالیسم حاکمیت - راسل لردجان جمله لردبر بزرگ مشهور فیلسوف راسل برتراند . کنند خودداری ایراند قحطی با مقاله برای انسانی هر از - . داشت جانی تلفات نفر میلیون نیم و یک به قریب و مهاجر نفر میلیون یک از بیش قحطی این خوردند می چوهیده کم برگ پار یک ساعت هشت و چهل هر روسکومون ساکنان قحطی، اوج در نکرد مردم به کمکی هیچ تنها نه دولت و . نگرفت را ایراند از جو و گندم صدور جلوی حتی ، گرسنه مردم . کردند می نظاره خشم دنیا می انجام بریتانیا ارتش حمایت با که را غلات این صدور،

چگونه چالش فقر و غذا در پطن کشورهای غربی پدید آمد؟

لیبرالیسم با تاکید بر شعار آزادی مخصوصا آزادی اقتصادی راه استعمار را برای صاحبان ثروت باز کرده و عدالت را نادیده گرفته بود .

◆ اندیشه‌مدان علوم اجتماعی و سیاسی در نقد لیبرالیسم متقدم از دو مفهوم آزادی مثبت و منفی سخن گفته اند. نظرات آیزیا براین در مورد این دو مفهوم را مطالعه کنید و نتیجه را به کلاس ارائه نمایید.

آیزیا براین فیلسوف سیاسی بریتانیایی در نوشته ای به نام «دو مفهوم آزادی»، فرقی میان دو مفهوم آزادی مثبت و منفی می‌گذارد. از نظر وی:

آزادی منفی (آزادی از) به معنی: تحصیل نکردن مانع و محدودیت از طرف دیگران است و آن را متعلق به مکتب سنتی لیبرالیسم مربوط می‌داند که از قرن 17 تا 19 در بریتانیا و فرانسه پدید آمد.

آزادی مثبت (آزادی برای) به معنی: توان تمیز و رسیدن به هدف و از سوی دیگر به معنی استقلال یا خود فرمانی در مقابل وابستگی به دیگران است.

شکل‌گیری بلوک شرق و غرب

◆ در مقدمه درس از صورت‌های متفاوت تضادها و چالش‌های جدید سخن گفتیم .
آیا می‌دانید تقسیم سیاسی جهان به بلوک شرق و غرب در زمره کدام یک از این صورت‌ها بود ؟
فراموش نکنید که این تقسیم‌بندی و درون‌فرهنگی .

تقسیم سیاسی جهان به بلوک شرق و غرب چگونه به وجود آمد ؟

دو جریان راست و چپ طی قرن بیستم بلوک غرب و شرق را به وجود آوردند.
بلوک شرق شامل شوروی سابق ، کشورهای اروپای شرقی و چین بود .
بلوک غرب آمریکا و اروپای غربی را در بر می‌گرفت .

شکل گیری بلوک شرق و غرب

پایه نهم

- ◆ برخی از اندیشمندان اروپایی برای حل مشکل فقر و غنا نظریه **هایی** را در چارچوب **ارزش ها و آرمان های** غربی را این اندیشمندان اروپایی **مارکس** بود.
- ◆ او در **نیمه دوم قرن 19** به نقد **لیبرالیسم اقتصادی** پرداخت.
- ◆ **مارکس** معتقد بود **جانش جامعه سرمایه داری** با یک **حرکت انقلابی** قابل حل است.

جامعه آرمانی مارکس چگونه جامعه ای است ؟

- جامعه ای که از **فردگرایی لیبرالیستی** و **اقتصاد سرمایه داری** عبور می کند.
- جامعه ای که **مالکیت خصوصی** را از بین می برد.
- جامعه ای که **صورتی سوسیالیستی** و **کمونستی** پیدا می کند.

مارکسیسم ، سوسیالیسم ، کمونیسم

مارکسیسم تاثر به اندیشه های سیاسی مارکس است. مارکس، سوسیالیسم را مرحله ای انتقالی برای رسیدن به کمونیسم می دانست.

سوسیالیسم و کمونیسم - در مقابل فردگرایی لیبرال - دو رویکرد جامعه گرا هستند.

سوسیالیسم به مالکیت خصوصی معتقد است ولی مانند سرمایه داری آن را مطلق نمی داند.

ولی کمونیسم به مالکیت خصوصی قائل نیست.

چگونگی شکل‌گیری اصطلاح چپ و راست

بعد از انقلاب فرانسه طرفداران لیبرالیسم در طرف راست و منتقدان لیبرالیسم در طرف چپ مجلس فرانسه قرار گرفتند این دو گروه با عنوان دو جریان چپ و راست شناخته شدند.

چگونگی شکل‌گیری احزاب سوسیالیستی و کمونیستی

مخالفان سرمایه‌داری (جریان چپ) احزاب سوسیالیستی و کمونیستی را تشکیل دادند.

◆ حزب کمونیست شوروی در سال 1917 توانست قدرت را در روسیه به دست بگیرد.

شماره جوامع سوسیالیستی عبارت بود از :

عدالت اجتماعی و توزیع مناسب ثروت

جوامع سوسیالیستی نیز پس از مدتی با مشکلات اساسی مواجه شدند.

این مشکلات عبارت بودند از:

- 1- **لزوم رفتن آزادی افراد:** سوسیالیست ها به بهانه عدالت اقتصادی که آنها آزادی معنوی، بلکه آزادی دنیوی افراد را نیز لزوم برده اند.
- 2- **پیدایش طبقه جدید:** مارکس و مارکسیست ها طبقه و نظام طبقاتی را محصول سرمایه داری می دانستند و آن را مورد انتقاد قرار می دادند اما در دمان کشورهای سوسیالیستی نیز طبقه جدیدی (پرولتاریا) شکل گرفت که نه بر اساس ثروت بلکه بر مبنای قدرت سازمان می یافت.

◆ چالش بین بلوک شرق و غرب در تمام قرن بیستم تا فروپاشی بلوک شرق در سال 1991 ادامه داشت.

هکل گندی بلوک شرق و غرب

چالش بین بلوک شرق و غرب چالشی فراموش شده ای بود زیرا :

این دو بلوک با دو اقتصاد و سیاست متفاوت ، جهان را به دو قطب اصلی تقسیم کرده بودند و آمریکا و شوروی به عنوان دو ابر قدرت در کانون این دو قطب قرار داشتند .

چالش بین بلوک شرق و غرب چالشی درون فرهنگی بود زیرا :

- هرچند این دو بلوک از نظر سیاسی و اقتصادی و جغرافیایی در دو بخش متمایز و جدا قرار می گرفتند اما :
- به فرهنگ واحدی تعلق داشتند یعنی هر دو بلوک درون فرهنگ غرب قرار داشتند .
  - رویکرد مارکس نسبت به عالم ، رویکردی سکولار بود و در چارچوب همان پیمان های نظری فرهنگ غرب به حل مسائل اجتماعی جامعه خود می پرداخت .

◆ پس چالش بین بلوک شرق و غرب فراموش شده ای و درون فرهنگی بود و مطالعه ای و بین فرهنگی نبود .

◆ در دوران تقسیم دو قطبی جهان به بلوک شرق و غرب ، هر یک از کشورهای منطقه خاورمیانه به کدام یک از دو قطب تعلق داشتند .

کشورهایی مانند **سوریه ، مصر و یمن شمالی** به **بلوک شرق** تعلق داشتند .
کشورهایی مانند **ترکیه ، ایران ، اسرائیل و یمن جنوبی** به **بلوک غرب** تعلق داشتند .

پایان